

Шабельник К. П.

Студентка ФСП

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Бевз С. І., к.ю.н, доц., ФСП

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Принцип гласності судового процесу в частині фото-, відео- та звукозапису судового засідання в контексті судової реформи

Конституцією України однією із засад судочинства визначено гласність судового процесу та його повне фіксування технічними засобами. Наразі ж вказана засада судочинства в частині повного фіксування судового процесу технічними засобами не має повного та ефективного відображення в процесуальному чинному законодавстві, у зв'язку з існуванням деяких розбіжностей в чинних нормативних актах.

Наприклад, частиною 4 статті 11 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» закріплено: *«Особи, присутні в залі судового засідання, представники засобів масової інформації можуть проводити в залі судового засідання фотозйомку, відео- та аудіозапис з використанням портативних відео- та аудіотехнічних засобів без отримання окремого дозволу суду, але з урахуванням обмежень, встановлених законом. Трансляція судового засідання здійснюється з дозволу суду. Проведення в залі судового засідання фотозйомки, відеозапису, а також трансляція судового засідання повинні здійснюватися без створення перешкод у веденні засідання і здійсненні учасниками судового процесу їхніх процесуальних прав. Суд може визначити місце в залі судових засідань, з якого має проводитися фотозйомка, відеозапис»*.

Таким чином, Законом закріплена відсутність необхідності отримання окремого дозволу суду для фіксування судового засідання.

Однак, наразі частина 8 статті 6 Цивільного процесуального кодексу України викладена в такій редакції: *«Учасники цивільного процесу та інші особи, присутні на відкритому судовому засіданні, мають право робити письмові записи, а також використовувати портативні аудіотехнічні пристрої. Проведення в залі судового засідання фото- і кінозйомки, відео-, звукозапису із застосуванням стаціонарної апаратури, а також транслявання судового засідання по радіо і телебаченню допускаються на підставі ухвали суду за наявності згоди на це осіб, які беруть участь у справі»*.

Аналіз вказаної статті дає можливість зробити висновки, що для фіксування особами судового процесу із застосуванням стаціонарної апаратури дозвіл (а саме – ухвала суду) необхідний. Також існує необхідність законодавчого закріплення визначення поняття «стаціонарна апаратура» та врегулювання в ЦПК питання здійснення зйомки судового процесу портативними засобами, оскільки наведена розбіжність у положеннях статей законодавчих актів ускладнює їхнє застосування на практиці.

Проектом Закону №6232 від 23.03.2017 «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» (надалі за текстом – Проект Закону №6232 від 23.03.2017) запропоновано внесення змін до ЦПК. Наприклад, стаття 7, частина 4 якої викладена без виникнення суперечності з положеннями ЗУ «Про судоустрій і статус суддів», а в частинах 6 та 7 наведені обмеження, за якими може проводитися зйомка судового процесу.

Таким чином, Проектом Закону №6232 від 23.03.2017 запропоновано більш вдале закріплення принципу гласності судового процесу в частині його фіксування особами, які присутні в залі судового засідання, що ліквідує розбіжність між чинними законодавчими актами, що, своєю чергою, спростить їхнє застосування і дасть змогу особам, що присутні в залі судового засідання, реалізовувати свої права більш ефективно.

Щодо положень Господарського процесуального кодексу України, де принцип гласності розгляду наразі закріплений статтею 4⁴, якою врегульовано лише фіксування судового процесу технічними засобами та його відображення у протоколі судового засідання, з одночасною відсилкою до положень статті 81¹ Кодексу, то питання фіксування судового процесу засобами фотозйомки, аудіо- та відеозапису залишається повністю не врегульованим.

У Проекті Закону №6232 від 23.03.2017 запропонована стаття 9 ГПК України, яка б врегулювала питання здійснення особами, присутніми в залі судового засідання, представниками засобів масової інформації змоги фотозйомки, відео- та аудіозапису в залі судового засідання з використанням портативних відео- та аудіотехнічних засобів без отримання окремого дозволу суду, але з урахуванням обмежень, встановлених Кодексом. Аналогічними є зміни, запропоновані до Кодексу адміністративного судочинства України.

Таким чином, наведені приклади змін, запропоновані в Проекті Закону №6232 від 23.03.2017, до законодавчих актів, на нашу думку, нормативно усунуть існуючі колізії процесуальних норм та забезпечать реальне застосування і дотримання принципу гласності судового процесу.